

Pekarna Mišmaš

Pridobljeno iz Wikivira, dne 03. november 2020

Pekarna Mišmaš
Svetlana Makarovič

Spisano: Uredila Ema Hozjan

Viri: Makarovič, Svetlana (1974). *Pekarna Mišmaš*. Ljubljana: Mladinska knjiga. ([COBISS](#)).

Dovoljenje: To delo je objavljeno s pisnim [dovoljenjem](#) avtorja, pod pogoji licence [Creative Commons Priznanje avtorstva-Deljenje pod enakimi pogoji 3.0](#).

Izvozi v formatu:

Na koncu vasi je stala velika, nizka hiša z napisom:

Glej tudi članek v [Wikipediji](#):
[Pekarna Mišmaš](#)

PEKARNA MIŠMAŠ

Pod hišo je tekel živahen potok, ob potoku je stal mlin, ki je mlel moko za pekarno.

Mišmaš je bil majhen možiček z dolgimi črnimi brki, ki so bili videti kot dva mišja repka, in imel je bleščeče se črne oči, podobne mišjim. Bil je tako majhne postave in tako navihano je gledal, da so mnogi vaščani trdili o njem, da je škrat – in čisto mogoče je to tudi zares bil. Pekel je pa tako dober kruh, tako hrustljave rogljičke, tako dišeče piškote, da so kupci prihajali k njemu iz vseh sosednjih vasi. Mišmaš je že navsezgodaj zjutraj stal za prodajnim pultom, pred pekarno pa se je vila dolga vrsta ljudi, ki so cedili sline – tako lepo je dišalo iz pekarne.

»Kako to, da nimate nobenega pomočnika? Saj vendar ne morete vsega speči sami, gospod Mišmaš!« so spraševali ljudje. Mišmaš je samo pomigal z brki, navihano pogledal, odgovoril pa ni. Mišmaš sploh ni veliko govoril. Samo včasih, kadar je kdo s polnimi usti kruha zamomljal: »Joj, kako je ta kruh dober, gospod Mišmaš!« – samo takrat je Mišmašu pod brki zaigral nasmeh, in če je bil prav posebno dobre volje, je zamrmral: »Bogžegnaj.«

Zvečer, ko so ljudje po hišah zaspali, so se Mišmašu živo zaiskrile oči, vzela je leščerbo in se odpravil po strmih stopnicah v klet. Z velikim ključem je odklenil težka, škripajoča vrata in stopil v podzemno dvorano. Tu so ob stenah iz rezanega kamna stale visoke police, na njih pa vreče z moko, zdrobom, soljo in sladkorjem, malo dalje so stali veliki vrči smetane in mleka, zavitki kvasa vseh vrst in vrečice z dišavami. Na sredi dvorane so bila tri lesena korita za gnetenje testa, zadaj pa je žarela stara krušna peč.

Mišmaš je za seboj zapahnil vrata, se ozrl okoli sebe in glasno tlesknil s prsti. In zdaj so se iz vseh kotov usule trume mišk: bele, sive, črne in rumene. Zbrale so se v krog, dvignile so glavice in čakale. Mišmaš je pomigal z brki.

»Najprej domač črn kruh,« je ukazal.

V hipu so se vse črne miške razbežale po dvorani. Ene so prinašale vreče s črno moko in jo sipale v korito, druge so postavljale kvas, tretje so razpihovale ogenj, četrte so nosile kumino, sol in vodo. Mišmaš je stopil h koritu, povohal, zmignil z brki in tlesknil s prsti. Črne miške so si bliskovito osnažile tačice in se postavile na rob korita. Urno so začele mesiti testo, tisoč črnih mišk, tisoč črnih tačic, tefete – tefete! Testo je postajalo lepo gladko. Mišmaš je tlesknil s prsti, miške so nehale mesiti, pokrile so testo s platnenim prtom in se postavile k steni.

»Polbeli kruh!« je ukazal Mišmaš.

Sive miške so se zapodile po dvorani, prinesle so belo moko, črno moko, kvas, sol, vodo – zbrale so se na robu korita in bliskovito – tifiti-taf, tifiti-taf – zamesile polbelo testo, ga pokrile s prtom in se umaknile k steni.

»Koruzni kruh!« je zaklical Mišmaš.

Poskočile so rumene miške in v tretjem koritu – tuf-tafata, tuf-tafata – zamesile koruzni kruh ter ga pokrile s prtom. Mišmaš je stopil k veliki kamniti mizi in zaklical: »Pozor, bele miške! Na vrsti je beli kruh, mlečno belo pecivo, preste, žemlje, rogljiči, piškoti!« Bele miške so planile. Bela moka! Presejati! Kvas, sladkor, mleko! Maslo! Jajčni rumenjaki! Sol! Pecilni prašek! Brž, brž! Mišmaš nestrpno miga z brki, kaj je narobe? Seveda, maslo je treba pogreti! Dajmo, dajmo, kvas vzhaja, mešaj, rahljaj, stepaj, gneti! Še, še hitreje! Tale rogljič ni lepo oblikovan, še enkrat! Hiti, ali spiš ali kaj? Daj mi brž še sladkorja, tako, zdaj pa bo! Tifi-tafi-tap, tifiti, tafiti-tap!

Mišmašu so se svetile oči, brki so se mu postavili pokonci, hodil je okoli mize, gledal, vohal, prikimaval, odkimaval in nazadnje je bilo vse pripravljeno. Testo se je lepo dvignilo. Mišmaš je zaklical: »Zdaj!«

Vse miške so se razbežale, nakladale so kruh na loparje in ga vsajale v puhtečo peč. In ko je bilo tudi to postorjeno, so se spet zbrale okrog Mišmaša, dvignile smrčke in se pričakujoče zazrle vanj. Mišmaš je pomigal z brki in se nasmehnil. Tudi miške so se nasmehnile in pomigale z brčicami. Mišmaš je pomežiknil z levim očesom in vse miške so mu odmežiknile.

Velika stara ura na steni je zveneče odbila polnoč. Mišmaš je dvignil desnico in z njo zarisal v zrak velik krog.

Zdaj pa je po dvorani završalo! Naenkrat so se na stropu prižgale pisane luči, zaigrala je godba! In miške – miške so se spremenile v ljubke majhne ljudi, oblečene v siv žamet, črno svilo, z zlatom pretkano belo platno in rumen brokat. Obdržali so mišje repke, ki so se jim zelo podali, posebno še, ker so bili okrašeni s prelepimi pentljami in cvetjem. Z nasmejanimi obrazi so se priklanjali Mišmašu in ga pozdravljali – našega Mišmaša v oguljenem belem suknjiču, v prtenih hlačah, ki so na robovih že cvetele, pozdravljali so ga in klicali: »Kralj Mišmaš! Naj živi kralj Mišmaš, naš prijatelj!«

Mišmaš je skromno sedel na zlatem prestolu in se nasmihal. Vsi so zarajali, dame in gospodje v zlatih čeveljčkih, plesali so okoli Mišmaševega prestola in Mišmaš jim je veselo mahal. Vriskali so, si nazdravljali z žlahtnim vinom, se objemali in drug drugemu čestitali za karkoli in so bili sploh najbolj vesela in razigrana družba, kar jih je kdaj bilo. Korita so se spremenila v bogato obložene mize in vsakdo je lahko jedel, kar je hotel in kolikor je hotel.

»Na tvoje zdravje, Mišmaš,« so vpili, »živel kralj Mišmaš!«

Zdajci pa je z diamanti okrašena ura med svilenimi zavesami udarila eno – dojnng! Luči so zbledele. Mize so bile spet korita ... Ura je bila navadna lesena ura ... Mišmaš je sedel na majavem stolu, okoli njega je čepelo krdelo mišk ... Mišmaš se je ozrl po miškah in skomignil z rameni in tudi miške so skomignile z rameni ... ampak še zmeraj so se vsi malo smehljali. Iz peči je prijetno zadišalo, kruh je bil pečen. Mišmaš je tlesknil s prsti, miške so se zapodile k peči in pobrale iz nje dehteči, sveže pečeni kruh in rahlo, sladko pecivo. Delo je bilo opravljeno.

Mišmaš je zamahnil z roko. Miške so se razbežale in izginile po kotih dvorane. Mišmaš je odpahnil vrata in odnesel kruh po stopnicah v prodajalno. Še enkrat se je ozrl okoli sebe, zazehal in se odpravil spat.

Navsezgodaj so se ljudje spet zbrali pred pekarno v vrsto in nestrpno čakali na odlični Mišmašev kruh – in v eni uri so vsega pokupili.

Tako je torej pek Mišmaš pekel kruh in pecivo. In zmeraj, kadar ga je kdo vprašal, kako zmore sam tako veliko peko, je Mišmaš samo pomigal z brki in zmignil z rameni, odgovoril pa ni.

Imel pa je naš Mišmaš sosedo radovedne sorte, avšasto Jedert, ki je bila še nevoščljivka povrhu. Jedert je imela koničast nos, ki ga je zelo rada vtikala v stvari, ki je niso nič brigale. Že dolgo je Jedert zanimalo, kako neki Mišmaš dela brez

pomočnikov, in pa, zakaj je njegov kruh tako okusen. In nekega dne je kar naravnost rekla Mišmašu: »Ti, Mišmaš! Nekaj bi te vprašala.«

Mišmaš jo je ošinil s črnimi očmi in pomigal z brki.

»Kdo ti pomaga peči kruh?« je vprašala Jedert in od radovednosti so ji ušesa kar zaštrlela. Mišmaš ji ni odgovoril, delal se je, ko da je ne sliši. Jedert pa ni odnehala.

»Ali lahko pridem nocoj gledat, kako pečeš kruh?« je vprašala. Mišmaš jo je nejevoljno ošinil in rekel: »Ne.« »Pa zakaj ne?« je sitnarila Jedert. »Ne, pa konec,« je bil Mišmaš skopih besed. Jedert je užaljeno odšla.

Že prav, si je rekla, bom že zvedela.

In pod večer, ko so po hišah ugasnile luči, se je Jedert pritihotapila v Mišmašev vrt in se skrila pod grm. Videla je, kako je v prodajalni ugasnila luč in skozi špranjo vežnih vrat je opazila svetlobo leščerbe. Priplazila se je bliže in naslonila uho na vrata. In je slišala Mišmaševe korake na kamnitih stopnicah, kako so zamrli nekje v globini.

Zdaj je babnica potegnila iz predpasnika železno kljuko, jo vtaknila v odprtino na vratih in počasi, tiho odškrnila vežna vrata. Potuhnjeno je smuknila v vežo. Ko se ji je oko privadilo mraku, je tudi že odkrila kamnite stopnice v klet in se je potihoma splazila po njih navzdol, prav do velikih vrat, ki so vodila v dvorano. Noter sicer ni mogla, ker so bila vrata zapahnjena, lahko pa je skozi ključavnico kar dobro videla, kaj se dogaja v dvorani. Videla je, kako je Mišmaš tlesknil s prsti in kako so miške pripravljale in mesile testo. Od začudenja ji je kar sapa zastajala. Slišala je, kako je ura odbila polnoč in videla, kako so se Mišmaševe miške spremenile v dvorjane. Slišala je prelepo godbo in vzklikanje na čast kralju Mišmašu.

»Tako torej,« je šepetala Jedert, »tako je torej s tem. Čarovnije, same čarovnije. O, le čakaj, Mišmaš, le čakaj! Ti bo še preklemansko žal, da si bil tako nevljuden z mano.«

Videla je, kako se je čez eno uro kraljevski dvor spet spremenil v kletno dvorano, videla je, kako so miške vzele iz peči kruh in ga razložile po policah ... Videla je dovolj. Splazila se je po stopnicah navzgor, tik preden je Mišmaš odpahnil vrata. Posrečilo se ji je še pravočasno švigniti skozi vežna vrata na prosto. Vsa iz sebe je tekla domov, legla je v posteljo in od razburjenja vse do jutra ni mogla zaspati.

Zjutraj je bila prva v Mišmaševi prodajalni.

»En orehov rogljič, prosim,« je rekla. Mišmaš ji je dal rogljič in se obrnil k naslednjemu kupcu. Zdaj pa je Jedert zavreščala na ves glas: »V rogljiču je mišja

dlaka, Mišmaš! Kako to!«

Mišmaš jo je osuplo pogledal.

»To ni mogoče,« je rekel.

»Kako da ni mogoče? Ti že veš, zakaj je mogoče! Ljudje, glejte! V rogljiču je mišja dlaka!«

Vaščani so se zgrnili okoli Jedert.

»Pokaži, kakšna dlaka,« je vprašala soseda.

»Oh, mi je že padla na tla,« je rekla Jedert, »pa saj je vseeno, mišja dlaka je bila!«

»Kako pa veš, da je bila mišja?« se je vmešala druga soseda.

»Haha, kako vem? Vprašajte Mišmaša, ali je bila mišja ali ne!«

Mišmaš je gledal jezno in žalostno obenem. Babnica Jedert je odkrila njegovo skrivnost! Neki vaščan se je razjezil: »Prava reč, zaradi ene dlake! Mišmašev kruh je najboljši daleč naokrog in konec. Gospod Mišmaš, prosim pet kilogramov kruha zame!«

Jezična Jedert pa ni odnehala: »Povedala vam bom, kako peče tale gospod Mišmaš svoj kruh! Miši mu ga pečejo, on pa tleska s prsti in potem igra godba, oni pa plešejo okoli njega in pijejo vino, sama sem videla! In on ima krono in je kralj. Coprnik je, vam pravim! To je zacopran kruh!« Ljudje so onemeli, potem pa planili v smeh.

»Babnica je ponorela, blede se ji,« so govorili, »spravite jo stran!«

»Videla sem, sama sem videla,« je vpila Jedert, »to sploh niso navadne miši, vse je zacoprano tam doli!«

»Jedert, zberi se,« ji je prigovarjala soseda, »ali veš, kaj govoriš?«

»Vem, vem,« je kričala Jedert, »kar pojdite pogledat tja dol, pa boste videli, da ne lažem. Zacopran kruh kupujete, Ijudje!« Pa je vaščane začela stvar zanimati in poklicali so župana.

»Pozdravljeni, gospod Mišmaš,« je rekel župan, »kaj pa je narobe?«

Mišmaš je bil tako žalosten, da so mu brki viseli čisto navzdol.

»Kar tistole Jedert vprašajte,« je tiho rekel in se ni hotel več pogovarjati.

»Jedert je hudobna in zmešana,« je ugovarjal vaščan, ki je kupil pet kilogramov kruha. »Izmišljuje si nekakšne neumnosti o miših, ki da našemu peku pečejo kruh, in o nekakšnih čarovnijah.«

Ko je župan zvedel, za kaj gre, se je najprej smejal, saj ni verjel, da bi bilo kaj takega mogoče – malo pa je tudi njega zanimalo, kako neki Mišmaš peče brez pomočnikov tako dober kruh. Zato je predlagal: »Če dovolite, Mišmaš, bi si nocoj ogledali vaše delo.«

Mišmaš je molčal, sploh ni hotel govoriti.

»Kdor molči, pritrди,« je rekel župan, »torej na svidenje nocoj!«

Ljudje so se razšli in ves dan govorili o Mišmašu in njegovem kruhu. Nekateri so zgodbi stare Jedert verjeli, drugi ne, vsi pa so bili radovedni, kakšna je Mišmaševa pekarna.

O mraku so se vsi zbrali pred pekarno. Župan je potrkal na vrata. Nihče se ni oglasil. Župan je potrkal vnovič. Vse je bilo tiho. Vaščane je zaskrbelo. Da se ni Mišmašu kaj zgodilo? Nekaj časa so še zaman trkali, potem pa so se odločili, da vdro vrata.

Ampak ko so prišli v vežo, je bilo vse prazno. Videli so kamnite stopnice, ki so vodile v klet, toda stopnice so bile prekrite z debelo plastjo prahu in prepredene s starimi pajčevinami. Šli so v klet in vdrli v kletno dvorano. Bila je prazna, polna prahu in ogromnih, prastarih pajčevin. Videti je bilo, da tukaj že leta ni bilo nikogar, vse pajčevine so bile cele, v prahu na tleh pa nobene stopinje, nobenega sledu.

»Hej, Mišmaš!« je zaklical župan.

Odgovoril mu je samo odmev praznih sten.

Ljudje so se plašno spogledovali in majali z glavami. Potem so se odločili, da se vrnejo. Preiskali so vso hišo, a Mišmaša niso našli. Nikoli več ga niso videli in nikoli več niso jedli tako dobrega kruha, kakor je bil njegov. Nikoli niso dognali, kaj se je zgodilo z Mišmašem. Vedeli pa so, da je vsega kriva jezična Jedert, in nihče v vasi se ni hotel pogovarjati z njo.

Tudi jaz vam ne vem več dosti povedati o peku Mišmašu. Ampak zadnjič sem se na potovanju ustavila v vasici Miševo, ker sem slišala, da tam prodajajo izredno dober kruh. Našla sem pekarno z napisom:

PEKARNA MIŠMAŠ

Pek je imel dolge črne brke in črne škratovske oči. Ampak mogoče je to kakšen drug pek z istim imenom. Jaz si ga namreč ne upam vprašati, kako peče kruh. Navsezadnje me to tudi nič ne briga. Glavno je, da je njegov kruh dober, ali ne? Pol kilograma belega, prosim!

About this digital edition

This e-book comes from the online library [Wikisource](http://wikisource.org)^[1]. This multilingual digital library, built by volunteers, is committed to developing a free accessible collection of publications of every kind: novels, poems, magazines, letters...

We distribute our books for free, starting from works not copyrighted or published under a free license. You are free to use our e-books for any purpose (including commercial exploitation), under the terms of the [Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported](http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0)^[2] license or, at your choice, those of the [GNU FDL](http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html)^[3].

Wikisource is constantly looking for new members. During the realization of this book, it's possible that we made some errors. You can report them at [this page](#)^[4].

The following users contributed to this book:

- Mea~slwikisource
- 86.61.37.95

-
1. [↑ http://wikisource.org](http://wikisource.org)
  2. [↑ http://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0](http://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0)
  3. [↑ http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html](http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html)
  4. [↑ http://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium](http://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium)